

Un cop de mà

Lèxic

Composar / Compondre

Totes dues són formes normatives, però tenen significats diferents. Així, *compondre* significa ‘formar, constituir, integrar, combinar’, i també ‘crear, elaborar, confeccionar’ i ‘arranjar’. En canvi, *composar* significa ‘imposar arbitràriament una contribució o una multa’, ‘actuar envers algú imposant-li la nostra voluntat’, ‘jutjar, sentenciar com a àrbitre’. Les ocasions en què podríem usar *composar*, doncs, són força limitades.

✓Es dedica a **compondre** cançons.

✗Es dedica a **composar** cançons.

✓És un llibre **compost** per dues parts.

✗És un llibre **composat** per dues parts.

✓Els membres que **componen** la família...

✗Els membres que **composen** la família...

✓Les peces que **componen** l'exposició...

✗Les peces que **composen** l'exposició...

Núm. 18

Gramàtica

Ús i abús de *per part de* i *des de*

La locució *per part de* és correcta amb el sentit de ‘pel que es refereix a’. Sovint, però, se'n fa un ús abusiu per indicar qui realitza l'acció. En aquest cas, es pot substituir la locució *per part de* o la preposició composta *des de* per la preposició *de*:

✗La victòria **per part de** l'equip de Parets va ser contundent.

✓La victòria **de** l'equip de Parets va ser contundent.

✗L'ajuda **per part de** les ONG als països subdesenvolupats és vital.

✗L'ajuda **des de** les ONG als països subdesenvolupats és vital.

✓L'ajuda **de** les ONG als països subdesenvolupats és vital.

✗El suport **per part de** l'Ajuntament a la iniciativa dels comerciants...

✗El suport **des de** l'Ajuntament a la iniciativa dels comerciants...

✓El suport **de** l'Ajuntament a la iniciativa dels comerciants...

Sovint, l'abús d'aquestes locucions és degut a l'abús de les oracions passives, poc usuals en català. Així, és recomanable evitar construccions com les següents:

✗El decret va ser signat **per part de** l'alcalde.

✗La consulta va ser resolta **per part de** l'Oficina de Català.

✗Els brètols van ser multats **per part de** la policia local.

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL DEL
VALLÈS ORIENTAL

Juliol
2012

Un cop de mà

En aquest cas, i sempre que l'ús de la passiva tingui una justificació, cal substituir la locució *per part de* per la preposició *per*:

- ✓ El decret va ser signat **per** l'alcalde.
- ✓ La consulta va ser resolta **per** l'Oficina de Català.
- ✓ Els brètols van ser multats **per** la policia local.

En tots tres casos, però, és preferible la veu activa.

- ✓ L'alcalde va signar el decret.
- ✓ L'Oficina de Català va resoldre la consulta.
- ✓ La policia local va multar els brètols.

Altres aspectes

Can: contracció, apostrofació i majúscula o minúscula

La forma *ca* es comporta igual que les preposicions *de*, *per* i *a* quan va seguida d'un article determinat. També es contreu davant l'article personal *en*.

Així, si la preposició *de* es contreu en contacte amb l'article determinat masculí i dóna les formes *del* o *dels*, la forma *ca* dóna les formes *cal* o *cals*. Semblantment, produeix la forma *can* en contacte amb l'article personal *en*. Ara bé, la contracció no es fa si l'article ha d'apostrofar-se: **ca l'Albert**, **Ca n'Oms**. I no s'apostrofa ni es contreu en contacte amb l'article femení: **ca la Maria**.

D'aquesta partícula, en queden moltes restes en la toponímia: Can Cerdanet, Can Butjosa, Ca n'Arimon, etc. Convé recordar que no són mai correctes formes del tipus ~~ca'n~~, ~~e'an~~, ~~ca'la~~, etc.

Si la forma *ca* forma part del nom propi, s'escriu amb majúscula: *Celebrarem la festa al Casal de **Ca n'Oms***; si no en forma part, s'escriu en minúscula: *Ens trobarem tots a **ca la Roser***.

Que diu que què?

Telèfon intel·ligent

El telèfon mòbil que té prestacions altes, com ara accés a Internet o servei de correu electrònic, s'anomena **telèfon intel·ligent**. Cal evitar, doncs, l'ús gratuït de l'anglicisme *smart phone*.

Webs d'interès

La conjugació verbal a l'[Optimot](#)

L'Optimot permet també resoldre dubtes sobre la conjugació verbal. Per consultar com s'escriu una determinada forma verbal, seleccioneu l'opció 'verbs conjugats', introduïu l'infinitiu del verb a la barra de cerca i feu clic. N'obtindreu tota la conjugació en un PDF. Si el verb que heu consultat es conjuga com un verb model, en el PDF del resultat veureu la taula del verb model. Per exemple, si consulteu *caminar*, que es conjuga com *cantar*, us apareixerà la taula del verb *cantar*.

Núm. 18

Juliol
2012

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL DEL
VALLÈS ORIENTAL